

JE BENEDIKTOVA VOĽBA NEVYHNUTNÁ?

Reflexia nad knihou Roda Drehera o stratégii pre kresťanov v postkresťanskom svete

Martin Bielik

• Jar 2018 •

Knihá Benediktova voľba sa po svojom vydaní v USA na jar 2017 stala fenoménom. Komentár *New York Times* ju označil za „najdiskutovanejšiu a najvplyvnejšiu náboženskú knihu desaťročia“. Zakrátko sa stala predmetom záujmu a recenzií amerických konzervatívnych a kresťanských portálov. Vďaka pohotovosti [Konzervatívneho denníka Postoj](#) sa dostal jej slovenský preklad do rúk tunajších čitateľov výnimočne rýchlo, ešte v tom istom roku ako v USA. Aj u nás sa stala knihou bestsellerom, hoci v rádovo menšom meradle – jej prvé vydanie bolo vypredané v priebehu niekoľkých týždňov, takže začiatkom tohto roku sa musela pripraviť jej dotlač. A to napriek tomu, že ide o prvý slovenský preklad Roda Drehera, ktorý je síce v konzervatívnych kruhoch na druhej strane Atlantiku dobre etablovaným autorom, no na Slovensku jeho meno doposiaľ nebolo známe.

Názov knihy *Benediktova voľba* by odkazom na benediktínsky rád mohol protestantov od čítania odradiť. Nejedná sa však o knihu katolícku, ani výlučne pre katolíkov. Nie je určená pre nijakú konkrétnu náboženskú skupinu, ale je adresovaná všetkým teologicky konzervatívnym kresťanom naprieč denomináciami (sám Dreher sa hlási k pravoslávnej cirkvi). Súčasná kniha rieši zásadnú otázku, ako môžu takíto kresťania „prežiť“ a odovzdať svoje hodnoty ďalej, a to vo svete, ktorý je pre nich čoraz viac nepriateľsky nastavený a prestal byť bezpečný. Nie je to kniha o teológii, ale o hľadaní spôsobov, ako uchovať vplyv kresťanstva (a kresťanov) v spoločnosti.

V čom teda spočíva jej prínos? Dreher prináša diagnózu upadajúceho postavenia kresťanov v americkej spoločnosti a ponúka aj svoj liek na tento stav. Prichádza s tézou, že konzervatívni kresťania v USA nadobro prehrali svoj kultúrny i legislatívny boj s radikálnym sekularizmom a progresivizmom. Za definitívny symbolický zlom označuje rok 2015, kedy jednak Najvyšší súd USA priznal párom rovnakého pohlavia ústavné právo na manželstvo a zároveň v tom istom roku niektoré americké štáty po tlaku LGBTI lobby a veľkých korporácií stiahli návrhy zákonov posilňujúcich ochranu náboženskej slobody. A to všetko bez výraznejších protestov politikov či verejnosti, naopak, tá tieto kroky prijala vcelku pozitívne. Ilustruje to posun vo vnímaní morálnych otázok americkou verejnosťou a najmä to, ako kresťania, ktorí trvajú na biblickom pohľade na manželstvo a morálku všeobecne, postupne strácajú podporu väčšiny tejto spoločnosti (nezávisle od autora to potvrdzujú aj prieskumy verejnej mienky napr. rešpektovaného [Pew Research Institute](#)).

Tento proces ide ruka v ruku s tým, ako sa myšlienkové prúdy, nepriateľsky naladené voči kresťanstvu (ktoré výrazne vstúpili do verejného priestoru počas sexuálnej revolúcie v 60.-tych rokoch uplynulého storočia) postupne dostali do pozície ideového a kultúrneho mainstreamu. V dôsledku toho sa trvanie na biblických pravdách vo verejnom priestore stáva nielen čoraz viac vysmievaným, ale vďaka viacerým, aj spomínaným, legislatívnym zmenám, právne žalovateľným. O hodnovernosti týchto tvrdení svedčia viaceré prípady amerických kresťanských živnostníkov či úradníkov, ktorí čelia likvidačným pokutám alebo hrozbe uväznenia kvôli tomu, že odmietli upiecť tortu na svadbu homosexuálov alebo vydať úradné osvedčenie o takomto sobáši. Podľa Drehera tak prichádza čas, kedy sa kresťanom zužuje priestor na slobodné aplikovanie svojej viery a v budúcnosti budú čeliť čoraz väčším profesijným obmedzeniam, resp. v niektorých doteraz vykonávaných povolaniach bude ťažké, či takmer nemožné, sklbiť požiadavky kresťanského svedomia s príkazmi zamestnávateľa či štátu (o trende vytlačania kresťanstva z verejného a politického priestoru, hrozbe jeho sankcionovania v USA i v západnej Európe už napokon vyčerpávajúco písal bývalý slovenský kresťansko-demokratický politik Vladimír Palko v roku 2012 vo svojej knihe [Levy prichádzajú](#)).

Najzaujímavejšou (a najprovokatívnejšou) časťou knihy je návrh stratégie, ako by mali kresťania v takejto spoločnosti prežiť. Keďže kultúrnu vojnu podľa autora definitívne prehrali, trúbi na ich strategický ústup a stiahnutie sa z verejného priestoru ovládanom kresťanstvu nepriateľsky naladenou ideológiou. Už nevidí nádej v ďalšom politickom aktivizme, považuje ho za zbytočné mrhanie energiou v čase, kedy sa už uchovanie kresťanských hodnôt nedá zachrániť na politickom poli, ktoré okupujú nepriateľské sily. Ako východisko ponúka analógiu s nástupom doby chaosu po rozpade Rímskej ríše, kedy sa časť kresťanského sveta uchýlila do kláštorov, aby si uchovala svoju vieru a prečkala dobu temna, až kým sa neprídu priaznivejšie a slobodnejšie podmienky pre jej šírenie. V moderných podmienkach 21. storočia navrhuje nasledovať tento príklad sústredenie energie na budovanie komunit, spoločenských ostrovov kontrakultúry v mori hodnotového úpadku, v ktorých by kresťanský spôsob života prežil a prečkal koniec postmodernizmu. Pre čitateľa z postkomunistickej krajiny to znie ako *déja vu* - silne to pripomína skúsenosť s vytváraním paralelných disidentských či kresťanských komunit počas komunistického režimu, s cieľom žiť v nich autenticky svoje hodnoty, nezávisle na a v opozícii voči štátnej moci a jej prevládajúcej kultúre (inšpiráciu stredoeurópskym protikomunistickým disentom priznáva aj sám autor).

Dreherova kniha prináša viacero konkrétnych návrhov ako zaistiť prežitie takýchto spoločenských hodnôtovo spriaznených ľudí v kultúrnej nepriateľskom prostredí. Neprekvapuje, že časť z nich sa sústreďuje na posilnenie života v cirkvi, hoci sa voči autorovej inšpirácii praxou benediktínskych mníchov nedá z protestantských pozícií pristupovať úplne bez výhrad. Správne tiež identifikuje nevyhnutnosť odovzdania hodnôt generácii detí a ich ochrany pred nebezpečnými ideológiami, ktoré by mohli preniknúť do povinných školských osnov. Keďže podľa Drehera zostanú niektoré povolania pre ľudí neochotných robiť kompromisy so svedomím neprístupné, považuje za potrebné, aby boli kresťania invenční a našli si také formy podnikania, kde takéto riziká nebudú hroziť, aj za cenu zníženia svojich príjmov.

Pre slovenského čitateľa môže kniha *Benediktova voľba* svojou víziou budúcich hrozieb pre kresťanov pôsobiť príliš pesimisticky. Knihu je však nutné brať ako reflexiu na špecifické pomery USA, pestrosť globálnych pomerov neodzrkadľuje. Hoci určité podobné trendy nájdeme aj v západnej Európe, situácia je iná v južnej Amerike, či niektorých štátoch Afriky, kde sa kresťanstvu naopak darí. Zároveň je v súčasnosti v našom stredoeurópskom priestore možné plne si užívať občianske slobody, vrátane slobody svedomia, prejavu a vyznania, a preto je pre nás ťažko predstaviť, že by sa naši „spolubratia“ na druhej strane Atlantického oceánu museli v budúcnosti uchýliť k takmer polodisidentskému spôsobu života. Polemizovať sa však dá s autorovou tézou o zbytočnosti ďalšieho konzervatívneho politického aktivizmu v Spojených štátoch. Boli to totiž do veľkej miery práve hlasy kresťanských voličov, ktoré vyniesli do úradu súčasného amerického prezidenta. Ten následne splnil svoj predvolebný sľub a vymenoval konzervatívneho kandidáta na uvoľnené miesto najvyššieho súdu, čo je, berúc do úvahy realie amerického súdneho aktivizmu, pre kresťanské spektrum dôležité víťazstvo.

Aká je relevancia knihy pre slovenské publikum? Prínosom je určite zhodnotenie klesajúceho vplyvu amerického konzervatívneho spektra v spoločnosti, ako aj popis nebezpečných trendov, ktoré ohrozujú slobodu prejavu a vyznania, a ktoré by mohli doraziť aj do nášho priestoru. Inšpiratívne sú tiež mnohé návrhy na znovuoživenie prirodzených hodnotových komunít, ako aj spôsoby ako ich udržať silné. No zásadný rozdiel oproti Slovensku je ten, že u nás konzervatívne spektrum neprehráva, naopak, darí sa mu účinne brániť. Napriek tomu, že ani u nás už zrejme nemožno rátať s podporou väčšiny spoločnosti (čo ukázalo napr. referendum o rodine), spoločensky angažovaní kresťania sú rešpektovanou silou, schopnou ak aj nie presadiť vlastnú agendu, tak aspoň do veľkej miery zabrániť prijatiu kontroverzných rozhodnutí (úspešný tlak proti ratifikácii Istanbulského dohovoru). Taktiež tvoria významnú časť elektorátu, o ktorú sa oplatí uchádzať rôznym politickým stranám (čo sa pozitívne prejavilo aj pri schválení ústavnej zmeny definujúcej manželstvo ako zväzok muža a ženy). Rezignovať na spoločensko-politický aktivizmus preto nie je dôvod, naopak je potrebné naďalej všestranne využívať jeho nástroje pri obhajobe našich slobôd.

Mgr. Martin Bielik

Študoval medzinárodné vzťahy a diplomaciu na UMB v Banskej Bystrici. Krátkodobé kurzy z tejto oblasti absolvoval tiež v Ženeve a v Ríme. Viac než desaťročie pracuje vo sfére medzinárodných vzťahov. Je jedným zo zakladateľov Slovenského evanjelikálneho inštitútu (SEVIN). Je členom Apoštolskej cirkvi. S manželkou má štyri deti.

Jeho príspevky vyjadrujú výlučne jeho osobné názory a nereprezentujú oficiálne stanoviská nijakej inštitúcie.